

Exam. Code : 103205

Subject Code : 1208

B.A./B.Sc. 5th Semester

PHILOSOPHY

(Western Metaphysics & Epistemology)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—Attempt **FIVE** questions in all, by selecting **ONE** question from each Section. Question No. 9 is compulsory. All questions carry equal marks.

SECTION-A

1. Explain Berkeley's theory of Subjective Idealism at length.
2. What do you understand by Materialism ? Discuss in detail by referring to its different forms.

SECTION-B

3. Differentiate between the principles of Monism of Spinoza and Dualism of Descartes.
4. Discuss Leibnitz's philosophical position with regard to his views of Pluralism.

SECTION-C

5. Discuss the basic philosophical principles of Rationalism as a discourse on Epistemology.
6. Explain the foundational principles of Intuitionism as a theory with philosophical implications.

SECTION-D

7. Discuss the fundamental issues addressed by Existentialism.
8. Explain the problems and issues taken up by the school of Logical Positivism.

SECTION-E

9. Answer the following :
 - (1) Define the problems of Metaphysics.
 - (2) Define Epistemology.

- (3) Define Idealism.
- (4) Differentiate between Mechanical and Dialectical Materialism.
- (5) Define Monads.
- (6) Define Substance.
- (7) What is meant by "Esse Est Percipii" ?
- (8) What is meant by "Tabula Rasa" ?
- (9) Existence precedes Essence. Explain the import of the statement.
- (10) Define Pragmatism and its philosophical foundations.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਵਿਸ਼ੇਪਰਕ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੇ ਬਰਕਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਸਪਿਨੋਜ਼ਾ ਦੇ ਮੋਨਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਦੇਕਾਰਤ ਦੇ ਦਵੈਤਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
4. ਅਨੇਕਤਾਵਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਬਿਨਿਜ਼ ਦੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਗਿਆਨਮੀਮਾਂਸਾ ਦੇ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

6. ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਅਸਤਿੱਤਵਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੋਧਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਤਰਕਵਾਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕਵਾਦ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਹ

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
- (1) ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (2) ਗਿਆਨਮੀਮਾਂਸਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (3) ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (4) ਮਕੈਨੀਕਲ ਅਤੇ ਡਾਇਲੈਕਟੀਕਲ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
 - (5) ਮੋਨਾਡਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (6) ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (7) ਐਸੇ ਐਸਟ ਪਰਸਿਪੀ (Esse Est Percipii) ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ?
 - (8) 'ਲੇਖਨ-ਪਟੀ ਰਸ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
 - (9) 'ਅਸਤਿੱਤਵ ਸਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ' ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - (10) ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਨੀਂਵ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्येक भाग में से एक प्रश्न का चयन करते हुए सभी में से पांच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या 9 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

भाग—क

1. विषयपरक आदर्शवाद के बर्कले के सिद्धांत की विस्तृत व्याख्या करें।

2. भौतिकवाद से आप क्या समझते हैं ? इसके विभिन्न रूपों का जिक्र करके विस्तार से चर्चा करें।

भाग—ख

3. स्पिनोज़ा के मोनिज़्म और देकार्त के द्वैतवाद के सिद्धांतों के बीच अंतर स्पष्ट करें।
4. बहुलवाद के अपने विचारों के संबंध में लीबनिटज़ (Leibnitz) की दार्शनिक स्थिति पर चर्चा करें।

भाग—ग

5. ज्ञानमीमांसा पर एक विवरण के रूप में तर्कवाद के बुनियादी दार्शनिक सिद्धांतों पर चर्चा करें।
6. दार्शनिक मान्यताओं के सिद्धांत के रूप में अंतर्ज्ञान के आधारभूत सिद्धांतों की व्याख्या करें।

भाग—घ

7. अस्तित्ववाद द्वारा संबोधित मौलिक मुद्दों पर चर्चा करें।
8. तर्कवादी सकारात्मकवाद के स्कूल द्वारा उठाई गई समस्याओं और मुद्दों की व्याख्या करें।

भाग—ङ

9. निम्नलिखित का उत्तर दें :
- (1) आध्यात्मिक तत्वों की समस्याओं को परिभाषित करें।
 - (2) ज्ञानमीमांसा को परिभाषित करें।
 - (3) आदर्शवाद को परिभाषित करें।
 - (4) मैकेनिकल और डायलेक्टिकल भौतिकवाद के बीच अंतर स्पष्ट करें।
 - (5) मोनाइस को परिभाषित करें।
 - (6) पदार्थ को परिभाषित करें।
 - (7) 'एस्से एस्ट परसिपी' (Esse Est Percipii) का क्या अर्थ है ?
 - (8) 'लेखन-पट्टी रस' का क्या अर्थ है ?
 - (9) अस्तित्व सार से पहले है। बयान के अभिप्राय की व्याख्या करें।
 - (10) व्यवहारवाद और इसकी दार्शनिक नींव को परिभाषित करें।